

Kunskapsunderlag för grönstruktur - koppling till mål och visioner

Kunskapsunderlaget behandlar grönstrukturen utifrån tre perspektiv, *upplevelse för människan* (sociala värden), *livsförutsättningar för djur och växter* (ekologiska värden) samt *klimatanpassning*. Dessa tre perspektiv får att koppla till mål och visioner på kommunal, nationell och global nivå. I detta dokument redovisas de mål som främst är kopplade till respektive perspektiv även om flera mål, utöver dem som redovisas i här, kan ha en viss koppling till ekosystemtjänsterna.

FN:s globala mål – Agenda 2030

I denna del redogörs för de globala målen som har en tydlig koppling till grönstrukturens respektive perspektiv. I den gröna rutan nedan presenteras även de delmål som berörs, dessa kommer inte hanteras separat utan integreras under respektive mål.

Klimatanpassning: Mål 11, 11b, 13, 13.1, 13.3
 Upplevelse för människan: Mål 3, 11, 11.7
 Livsförutsättningar för djur och växter: Mål 11, 13, 15, 15.1

Mål 3 – Hälsa och välbefinnande

Mål 3 definieras enligt följande av Regeringskansliet: ”Mål 3 är att säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar” (Regeringskansliet, 2017). Då grönstruktur är positivt för folkhälsan, är detta ett mål som kopplas till grönstrukturens sociala värden och perspektivet *upplevelse för människan*.

Mål 11 - Hållbara städer och samhällen

Mål 11 definieras av Regeringskansliet enligt följande: ”Städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara” (Regeringskansliet, 2017). Målet *Hållbara städer och samhällen* innefattar även att städer ska utvecklas ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart, vilket innebär att alla tre perspektivens ekosystemtjänster omfattas av detta mål. Med urbanisering och en ökad befolkningstillväxt belastas ekosystem allt mer och högre krav ställs på offentliga platser. En offentlig plats kan utgöras av en grönyta vilket bidrar till sociala värden i den urbana staden. Vidare främjas ekosystem av naturvärden (Regeringskansliet, 2017; UNDP, u.å.).

Mål 13 – Bekämpa klimatförändringarna

Mål 13 handlar övergripande om att bekämpa den globala uppvärmningen. Redan i dagsläget har livsmedelsproduktionen, hälsa, ekosystem, försurning av hav, vattentillgång, säkerhet samt förhöjd risk för naturkatastrofer, börjat påverkas negativt men förutspås kunna bli förödande i framtiden om inget görs nu (Regeringskansliet, 2017; UNDP, u.å.). Ekosystemtjänsten klimatanpassning är därför högst relevant att koppla samman med detta mål. Vidare främjar naturvärden ekosystem och de sociala värdena människors hälsa.

Mål 15 – Ekosystem och biologisk mångfald

Mål 15 definieras enligt följande: ”Mål 15 är att skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald” (Regeringskansliet, 2017). Detta mål samt flera av delmålen kopplas till naturvärden.

Miljökvalitetsmålen & Etappmålen

Den nationella motsvarigheten till FN:s globala mål (den ekologiska dimensionen), är verkställandet av miljökvalitetsmålen. Sveriges miljömål består av 16 mål och till hjälp finns vägledande etappmål, varav ungefär 20 stycken är aktuella. Det finns även tillhörande preciseringar, vilka likt för FN:s mål, här inkluderas i målen.

Målet God byggd miljö

”Vår bebyggda miljö ska fylla människors och samhällets behov, erbjuda bra livsmiljöer och bidra till en hållbar utveckling. Hur vi bor och lever påverkar miljön på många sätt, exempelvis när vi värmer våra bostäder, reser till arbete och fritidsaktiviteter eller sorterar vårt avfall. Grönstrukturen bidrar till att hantera klimatets förändringar så att de negativa effekterna av nederbörd och värme mildras” (Sveriges miljömål, 2018).

Utifrån definitionen av God byggd miljö, är klimatanpassning kopplat till målet. Detta då klimatanpassning spelar en viktig roll för att motverka bland annat värmeböljor och översvämningar. Vidare är även naturvärden kopplade till målet, då tillhörande preciseringarna handlar om att bevara naturmiljön samt tillhandahålla tillgängliga grönområden och gröna stråk av god kvalitet. Även de sociala värdena berörs i preciseringarna som belyser vikten av en hållbar stadsplanering, vilket innefattar hållbara sociala, hälso- och miljöfrågor (Sveriges miljömål, 2018).

Målen: *Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt odlingslandskap, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Hav i balans samt levande kust och skärgård* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

Gemensamt för målen ovan är att de handlar om den biologiska mångfalden. Då naturvärden är viktiga för att bevara den biologiska mångfalden (vilket innefattas i alla målen), finns en tydlig koppling till dessa mål. Odlingslandskapet, de levande skogarna, sjöarna, kusten och skärgården utgör även värdefulla rekreationsvärden. Ur den aspekten är även de sociala värdena kopplade till dessa mål. Nedan presenteras en kort redogörelse för respektive måls innebörd (Sveriges miljömål, 2018).

- *Levande sjöar och vattendrag*: Detta miljömål handlar om att skydda växt- och djurarter (den biologiska mångfalden) och bevara produktionsförmågan i vattenmiljöerna.

- *Ett rikt odlingslandskap*: Odlingslandskapet (slätterängar, betesmarker, jordbruksmark, diken, småbiotoper, våtmarker med mera) är miljöer som skapats av människans historiska brukande av jordbruksmarken. Denna miljö är mycket värdefull för den biologiska mångfalden men har även kulturhistoriska värden som är viktiga att bevara.
- *Myllrande åkermarker*: Även detta mål handlar om att många arter lever i våtmarksmiljöerna. Dessa miljöer hotas då många har förstörts (torrlagts) vilket även lett till att de arter som bor i dessa miljöer hotas.
- *Levande skogar*: Beroende på geografi, klimat och historia växer olika typer av träd på över 50 % av Sveriges yta, dessa miljöer är viktiga för djur, växter och till förnybara råvaror.
- *Hav i balans samt levande kust och skärgård*: Detta mål handlar om att bevara den biologiska mångfalden och produktionsförmågan bland annat i Östersjön och Västerhavet. Vidare ska kust och skärgårdens naturvärden bevaras hållbart.
- *Ett rikt växt- och djurliv*: Målet innefattar att den biologiska mångfalden, dess processer och funktioner ska bevaras, oavsett miljö. Vidare betonas vikten av att främja den genetiska variationen (Sveriges miljömål, 2018).

Etappmålen – Hållbar stadsutveckling

Metod för stadsgröniska och ekosystemtjänster i urbana miljöer samt Integrering av stadsgröniska och ekosystemtjänster i urbana miljöer är de etappmål som ekosystemtjänsterna klimatanpassning, sociala värden och naturvärden är relaterade till. Dessa etappmål är en del av syftet med kunskapsunderlaget för grönstruktur, det vill säga att fungera som vägledande och till viss del tillhandahålla metoder för stadsgröniska och ekosystemtjänster (Sveriges miljömål, 2018).

Etappmålen - Biologisk mångfald

Vidare finns 2 etappmål som mer renodlat berör enbart naturvärden, dessa två finns under rubriken biologisk mångfald och utgörs av *Kunskap om genetisk mångfald* samt *Skydd av landområden, sötvattensområden och marina områden* (Sveriges miljömål, 2018).

Folkhälsomålen

Folkhälsomålen *Boende och närmiljö* samt *Levnadsvanor*, har en koppling till, framförallt ur det sociala perspektivet. Målet Boende och närmiljö handlar bland annat om att säkerställa att boendemiljöer har tillgång till grönstruktur och en god luftkvalitet genom att främja en social hållbarhet. Fortsättningsvis handlar målet Levnadsvanor om att hälsofrämjande aktiviteter och miljöer ska finnas tillgängliga (Folkhälsomyndigheten, 2018; Prop. 2017/18:249).

Friluftspolitiskamål

De 12 friluftspolitiska målen syftar till att främja en regional utveckling, människors hälsa och en ökad naturförståelse. Även de friluftspolitiska målen kopplas främst till grönstrukturens sociala värden som berör de friluftspolitiska målen *Tillgänglig natur för alla*, *Tillgång till natur för friluftsliv*, *Attraktiv tätortsnära natur* samt *Friluftsliv för god folkhälsa* (Naturvårdsverket, u.å.).

Vision 2035

Det finns även stöd för kunskapsunderlaget för grönstrukturens arbete i Norrköpings kommuns vision 2035 gällande delarna: ”*Vi skapar livskvalitet genom upplevelser och stolta miljöer*” (Norrköpings kommun, 2016, s. 6) samt ”*Vi skapar gemenskap och tar ansvar för en hållbar framtid*” (Norrköpings kommun, 2016, s.8). Den första delen innefattar bland annat naturområden, promenaderna i Norrköping, parker samt tillgång till rekreationsmöjligheter, vilket kan kopplas till grönstrukturens sociala värden. Den andra delen är kopplad till klimatanpassning för att långsiktigt motverka klimatförändringar (Norrköpings kommun, 2016).

Övergripande mål och måluppfyllelse i Norrköpings kommun 2019-2022

I Norrköpings kommuns verksamhetsplan presenteras 12 övergripande mål som även kopplas till FN:s globala mål. Av dessa berör mål 4 - *Grön omställning och klimatanpassning*, klimatanpassning. Det handlar om ett klimatanpassningsperspektiv om att arbeta med grönska för att klimatanpassa och i det verkar för att minska de negativa effekterna av både värmebölja och översvämning, vilket har stöd i kommunens verksamhetsplan. Mål 6 – *Trygg fysisk miljö*, innefattar naturvärden, då utveckling av grönområden utgör en del av målet. Detta mål kopplas även till de sociala värdena. Avslutningsvis kopplas även de sociala värdena till mål 12 – *Upplevelser, kultur- och fritidsliv*. Vilket bland annat innefattar natur- och fritidsaktiviteter (Norrköpings kommun, 2018).

Källförteckning

Folkhälsomyndigheten. (2018). *Folkhälsopolitiska mål*.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/om-folkhalsomyndigheten/folkhalsopolitiska-mal/> (Hämtad: 2019-07-02)

Naturvårdsverket. (u.å.) *Sveriges friluftsmål*. <http://www.naturvardsverket.se/Friluftsmalen/> (Hämtad: 2019-07-02)

Norrköpings kommun. (2018). *Övergripande mål och måluppfyllelse*.

<https://www.norrkoping.se/download/18.2f25df22167b73042b27d2/1545387074704/Övergripande-mål-och-måluppfyllelse-2020-2022.pdf> (Hämtad: 2019-07-02)

Norrköpings kommun. (2016). *Vision 2035*.

https://www.norrkoping.se/download/18.3ef6b1d158f1bd46e115bc1/1485263061712/kommun_vision2035-broschyr_1604.pdf (Hämtad: 2019-07-02)

Proposition 2017/18:249. *God och jämlik hälsa – en utvecklad folkhälsopolitik*. [Elektronisk form] Stockholm.

Regeringskansliet. (2017). *17 globala mål för hållbar utveckling*.

<https://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/17-globala-mal-for-hallbar-utveckling/> (Hämtad: 2019-07-02)

Sveriges miljömål. (u.å.) *Sveriges miljömål*. <http://www.sverigesmiljomal.se/miljomalen/> (Hämtad: 2019-07-02)

UNDP. (u.å.). *Globala målen*. <https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/> (Hämtad: 2019-07-02)